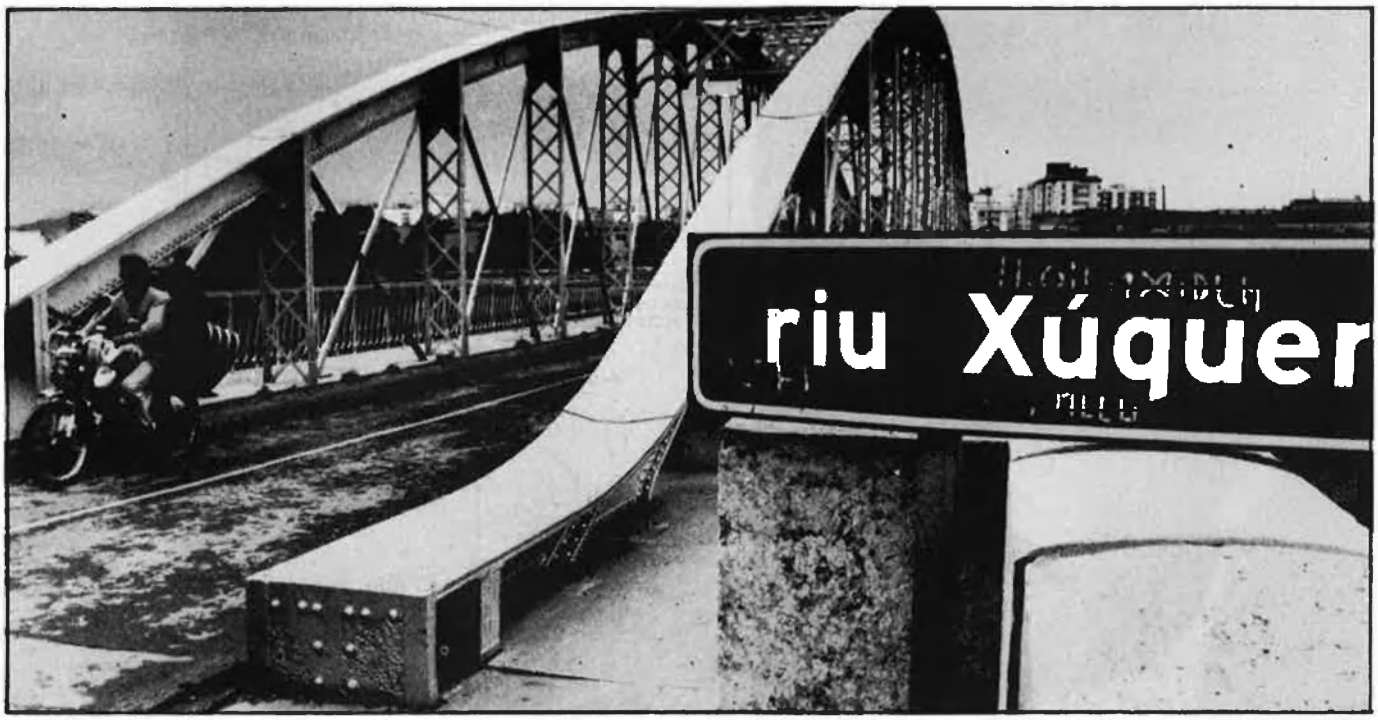

EL RIU NO POT AMB ELS REGADIUS DE LA MANXA

El Xúquer s'ofega

Estudis tècnics elaborats per la Universitat Politècnica de València demostren que la irrigació de nous terrenys a la Manxa perjudicaria greument la situació de l'Albufera. Alhora que impossibilitarà la realització del canal Xúquer-Vinalopó.

J. Sebastià

Amb la multitudinària manifestació del passat dia 6 a la ciutat de València, convocada per la Comissió en Defensa de l'Aigua de la Comunitat Valenciana, arribava a un punt àlgid la tensió creada entre els agricultors valencians i els governs central i autonòmic amb motiu del *decret Romero,* decret que contempla la possibilitat de crear noves àrees de regadiu en diverses comarques de la Manxa, amb una superfície de 68.000 hectàrees.

Darrere de tot hi ha un complex sistema hidrològic, l'equilibri del qual pot trontollar amb la mínima interferència, i que aporta la major part de l'aigua del País Valencià. Els estudis realitzats per la Càtedra d'Hidràulica de la Universitat Politècnica de València, que ha assessorat la Confederació Hidrogràfica del Xúquer, són ben contundents: el Xúquer no pot donar més.

Per començar, i segons manifesten representants de la Càtedra: «Cal tenir en compte que el canal Xúquer-Túria converteix els dos rius en part d'un mateix sistema hidrològic.

Això vol dir que qualsevol alteració en la utilització de l'aigua del Xúquer influirà també en els regadius de l'Horta i en la renovació de l'aigua de l'Albufera». La realització dels nous regadius afectaria sobretot l'anomenat cabal ecològic, que no s'ha tingut en compte fins ara, i impossibilitaria la realització del transvasament Xúquer-Vinalopó. Tal com manifesten els tècnics «o es realitza el pla dels regadius de la Manxa o el del canal Xúquer-Vinalopó, però estudis de fa ja deu anys demostren que no hi ha prou aigua per als dos projectes».

La importància del cabal ecològic

El cabal ecològic és el que un riu ha de mantenir per a garantir els sistemes naturals dels quals forma part. Això implica que sempre ha d'haver-hi excedents perquè és impossible que el riu arribe totalment esgotat a la desembocadura. En el cas del Xúquer-Túria el sistema ha implicat de manera integral les modificacions humanes i ara per ara sèquies i rius formen part del mateix equilibri *natural.* L'Albufera es renova actualment nou vegades a l'any i tota l'aigua necessària ve dels excedents de les sèquies Real del Xúquer, de Cullera i de Sollana perquè tant el Túria com els ullals naturals arriben explotats al màxim. És ben cert que el sistema de reg utilitzat tradicionalment a l'Horta deixa perdre molta aigua, s'utilitza el doble de la necessària, però si no en sobrara tant, l'Albufera no podria renovar els seus depòsits. Com indiquen els tècnics de la Universitat, «gràcies a aquesta utilització tradicional de l'aigua l'Albufera pot malviure i es poden diluir els abocaments de les indústries que en un altre cas matarien el que queda al llac en poc de temps».

Xúquer-Vinalopó: qüestió de supervivència

La realització del canal Xúquer-Vinalopó és una vella aspiració de les comarques del sud del País Valencià que veurien d'aquesta manera solucionats els problemes d'escassetat d'aigua que han patit darrerament. A més de garantir inversions agrícoles ja fetes, permetria proveir d'aigua les Marines i solucionar els problemes que periòdicament sorgeixen durant la temporada turística, cada vegada més llarga. Com indiquen les fonts de la Politècnica, «seria una inversió, només per a salvar el que ja hi ha, però no per a ampliar els terrenys del regadiu».

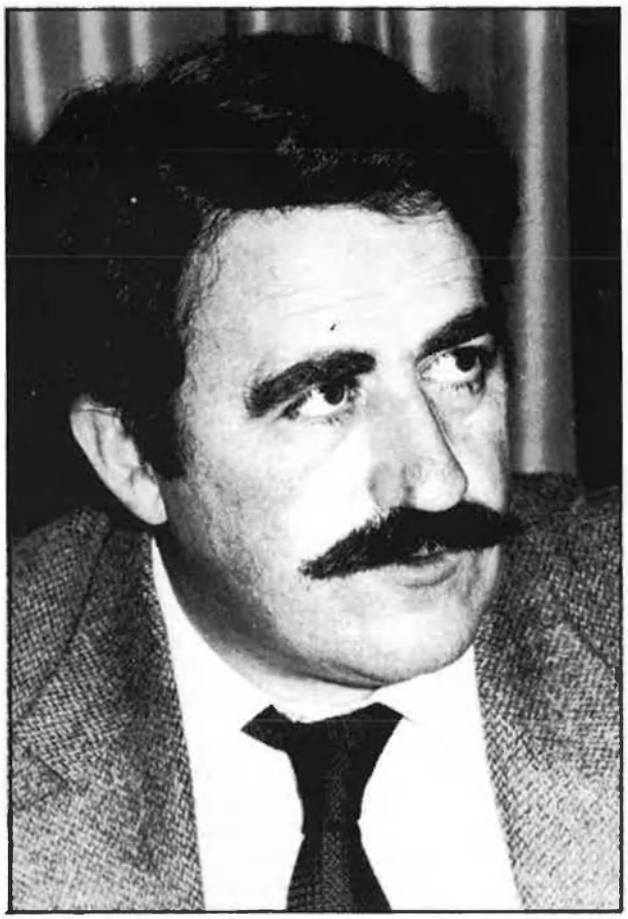

El decret Romero pot acabar amb l'Albufera.

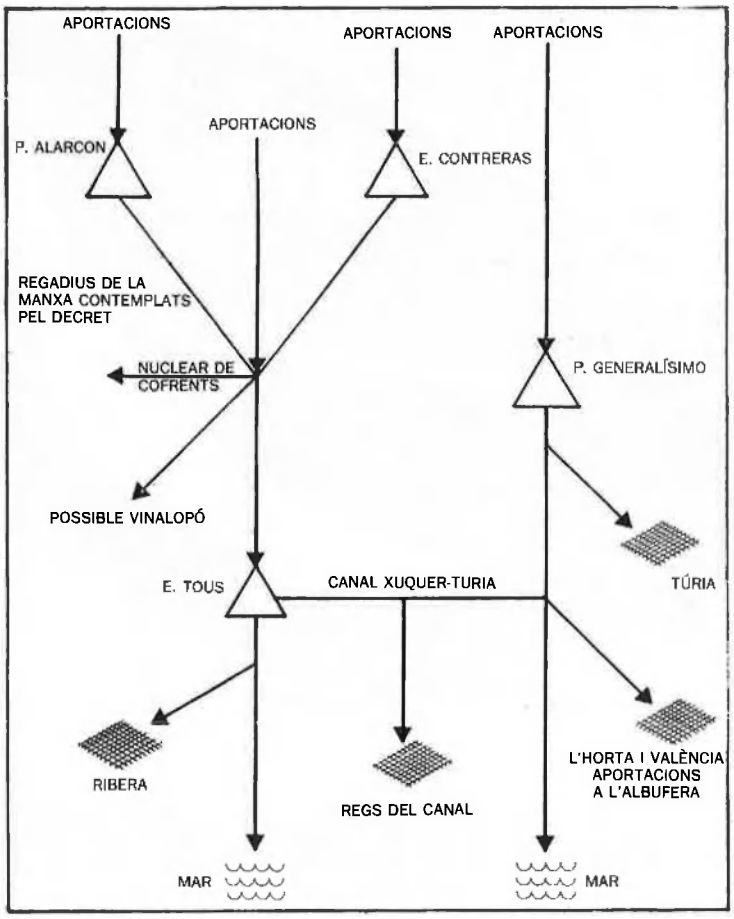

Esquema simplificat del sistema Xúquer-Túria.

El regadiu ja no és rendible

Al voltant de l'aigua s'ha format al País Valencià tota una manera de viure i de sentir que moltes vegades pren postures de defensa d'allò propi basades en drets històrics i en raons passionals i oblida criteris de rendibilitat o d'evolució dels mercats.

Es calcula que el volum d'aigua consumit al País Valencià per l'agricultura és el 85% del total. El 12% es destina al consum humà, i el 3% a la indústria. La major part del producte interior brut ve del sector industrial i la proporció consum d'aigua/benefici, és totalment desfavorable per a una agricultura que, de fa temps, ja no és el motor econòmic del país.

La política franquista de *regalar* les grans obres públiques hidràuliques, mitjançant subvencions o crèdits a fons perdut (com a excepció tindríem el pantà d'Alarcón que encara és pagat per la Unió Sindical d'Usuaris del Xúquer) va fer creure que amb el regadiu arribava la riquesa. Això no obstant, si considerem les grans despeses realitzades per a poder regar les diferents zones, és evident que el propietari guanya però l'estat perd. Segons estudis tècnics, en l'actual marc europeu el regadiu ja no és rendible. Hi ha constants excedents agrícoles; per tant, cal dirigir l'ús de l'aigua a la indústria i considerar-la com un bé econòmic una vegada estiga garantit l'abastament de la població.

Mentrestant, tota la política d'aigües de l'estat es troba pendent de la confecció del Pla Hidrològic Nacional. Segons fonts del Ministeri d'Agricultura, el pla estarà totalment acabat durant el pròxim any i en ell es troba explícita la decisió d'ampliar les zones de regadiu malgrat les recomanacions de la CEE en aquest sentit. La data és ideal ja que només tot just després d'unes eleccions generals es pot posar en marxa un pla que pot no agradar tothom.

Malgrat que el govern valencià va presentar un recurs al suprem contra el decret, l'opinió pública en general i els regants en particular van considerar que la mesura era insuficient per a un problema tan greu, i entitats de totes les característiques han presentat ja 69 recursos de reposició contra el consell de ministres. L'actitud dels representants del PSOE al País Valencià passà del desconcert inicial a un tímid enfrontament amb el govern central per a finalitzar amb una posició de conformitat. Barrionuevo, José Bono, president de Castella-La Manxa i Vicent Albero, número dos en les llistes del PSOE per València, han declarat diversos mitjans que tot està bé i que el decret no implica cap amenaça per als regadius valencians.

Els agricultors valencians tenen ara por de perdre una aigua que ja s'han acostumat a tenir i que els castellans reclamen; reclamen i utilitzen, perquè ja hi ha al voltant de 800 pous, la majoria il·legals, que han fet baixar el cabal del riu entre Alarcón i Cofrents. Els tècnics asseguren que seria necessari arribar a un acord, però potser ja és massa tard.

Al voltant del decret hi ha tot de polèmiques estrictament polítiques que es barregen amb els intents tranquil·litzadors que volen transmetre els representants del PSOE valencià, tot indicant que sols s'utilitzaran els excedents, si n'hi ha, quan els informes aclareixen que si es vol fer el canal del Vinalopó o, senzillament salvar l'Albufera, ja no hi ha excedents. A hores d'ara el Xúquer ja està sobreexplotat; si no és que en els excedents entren les riuades i les pluges catastròfiques, en evitació de les quals ni el govern central ni l'autonòmic han enllestit cap de les obres previstes de fa anys. □